

Resolutioner

Bemærk: Kirkeministeriet har ved redaktionens slutning endnu ikke udgivet resolutioner fra 1. juli 1972 til 31. december 1972; men de vil blive aftrykt i »Vore Kirkegårde« i en senere årgang.

Kirkeministeriets skrivelse af 24. januar 1977

(til N.N.) om at der i almindelighed ikke vil være grundlag for, at et provstiudvalg nægter godkendelse af maksimumsløn til en graver i tilfælde, hvor en pointsætning af stillingsindholdet fører til 128 points og graveren har regelmæssig tjeneste på lørdagsøndage og helligdage. 2. kt. j. 2333/0402.

Deres spørgsmål i skrivelse af 13. januar 1977 må besvares således:

Det er menighedsrådet alene, der ansætter graver ved kirken. Ansættelsen skal ikke godkendes af andre kirkelige myndigheder.

Provstiudvalget skal godkende de af menighedsrådet med graveren aftalte løn- og ansættelsesvilkår, men provstiudvalget kan næppe kræve at være repræsenteret under menighedsrådets forhandlinger med graveren. Ejheller kan provstiudvalget uden menighedsrådets tilslutning optage lønforhandlinger med graveren. Der vil i almindelighed ikke være begrundelse for et provstiudvalg for at nægte godkendelse af maksimumlønnen efter cirkulære af 20. juni 1973 om graverens ansættelse og aflønning m.v. i tilfælde, hvor en pointsætning af graverens stillingsindhold efter cirkulærets regler fører til 128 points, og graveren har regelmæssig tjeneste på lørdag-søndage og helligdage.

Kirkeministeriets skrivelse af 17. februar 1977

(til et menighedsråd) om at kirkeministeriet er villigt til at overveje, om en stilling som kirkegårdsleder indplaceres på et højere løntrin i lønrammen på grund af hans særlige pligter i forbindelse med snerydning. 2. kt. j. nr. 2241/0607.

Efter at man påny har overvejet, om der efter gældende regler er mulighed for at udbetale kirkegårdslederen ved A kirkegård, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår, særligt honorar for tilsyn med snefald og snerydning på kirkepladsen skal man meddele, at man af principielle grunde og af hensyn til konsekvenserne må fastholde den ved skrivelse herfra af 19. juli 1976 truffene afgørelse, hvorefter udbetaling af sådant honorar ikke er overensstemmende med de gældende regler.

Indplaceringen af kirkegårdslederen i lønramme 19 pr. 1. april 1973 er sket på grundlag af oplysning om, at hans hidtidige lønning udgjorde:

Lønning, grundhonorar 7.000 kr. årlig.

Ureguleret tillæg for varetagelse af lederfunktionen på 4.800 kr. årlig.

Tillæg for snerydning og pasning af anlæg på kirkeplads, grundbeløb 800 kr. årlig. Det er imidlertid nu af stiftsøvrigheden oplyst, at sidstnævnte tillæg ikke in-

kluderet snerydningsforpligtelsen, for hvilken der yderligere blev udbetalt det i sagen omhandlede tillæg med et grundbeløb på 100 kr. årlig. Stiftsøvrigheden har endvidere anført, at hensyntagen til dette tillæg ville have medført en anden indplacering af kirkegårdslederen end på lønrammens begyndelsestrin.

Ministeriet er under hensyn til det således oplyste villigt til at overveje, om ikke kirkegårdslederen med virkning fra 1. april 1973 bør indplaceres på et højere løntrin i lønrammen – dog således at eventuel lønefterbetaling for tiden 1. april 1973 til 31. marts 1975 kun udbetales med det beløb, som efterbetalingen måtte overstige det i dette tidsrum udbetalte særlige honorar og timebetalingen for snerydning. Til brug ved beregning skal man bede oplyst, hvad der ialt i regnskabsårene 1972/73, 1973/74 og 1974/75 er udbetalt kirkegårdslederen vedrørende snerydningsforpligtelsen, altså såvel grundbeløbet med tillæg som eventuel timeløn.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. februar 1977

(til et menighedsråd) om *fra hvilket tidspunkt kirkegårdsjord undtages fra vurdering i henhold til lov om vurdering af landets faste ejendomme*. 1. kt. j. nr. 5111/0815/76.

I anledning af menighedsrådets direkte hertil indsendte skrivelse af 3. november 1976, hvori rådet har udbedt sig oplysning om reglerne for beskatning af kirkegårdsjord, skal man meddele, at statsskattedirektoratet, med hvilket man har brevvekslet om sagen, i skrivelse af 24. januar 1977 har udtalt, at et af en kirke til anlæggelse af en ny kirkegård eller udvidelse af en bestående kirkegård erhvervet areal undtages fra vurdering i henhold til § 7, pkt. 1, i lov om vurdering af landets faste ejendomme (lovbekendtgørelse nr. 363 af 1. juli 1976), når erhvervelsen af arealet til det anførte formål er behørigt godkendt, og anlægget af kirkegården er påbegyndt.

Kirkeministeriet kan henholde sig til det af statsskattedirektoratet udtalte.

Indenrigsministeriets bekendtgørelse af 7. marts 1977

om *transport af lig til eller fra udlandet*.

I medfør af § 39 i lov nr. 67 af 31. marts 1953 om karantæneforanstaltninger mod smitsomme sygdomme, som senest ændret ved lov nr. 324 af 19. juni 1974, fastsættes herved følgende bestemmelser:

§ 1. Når lig eller ligdele transporteres til eller fra udlandet, skal der medfølge et særligt dokument (ligpas). Ved transport her til landet skal ligpasset være udstedt af afsendelsesstatens kompetente myndighed, og ved transport her fra landet til udlandet af vedkommende embedslægeinstitution, i Københavns kommune stadslægen. Indtil en embedslægeinstitution er oprettet i en amtsråds-kreds, udstedes ligpas af vedkommende kredslæge. Bestemmelsen gælder også, hvor opgravede lig eller ligdele transporteres til eller fra udlandet.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for transport af aske til eller fra udlandet.

Stk. 3. Ligpas (LAISSER-PASSER for a corpse eller LAISSER-PASSER mortuaire), der udstedes her i landet, skal udstedes enten på dansk og engelsk eller på dansk og fransk.

§ 2. Embedslægeinstitutionen eller kreds-lægen, i København kommune stads-lægen, skal, forinden ligpasset udstedes, sikre sig:

- a) at alle sundhedsmæssige og administrative krav i henhold til bestemmelserne om begravelse, transport, opgravning og flytning af lig er iagttaget,
- b) at liget eller ligdelene er anbragt i en kiste, som opfylder de i § 3 og § 4 fastsatte betingelser,
- c) at kisten kun indeholder liget eller ligdelene af den person, for hvem ligpasset er udstedt, samt evt. sådanne personlige ejendele, som her i landet kan tillades begravet eller brændt sammen med liget.

§ 3. Kisten skal være af et materiale, der er uigennemtrængeligt for fugtighed og indeholde et vædskeopsugende materiale, f.eks. tørvesmuld eller trækulspulver.

Stk. 2. Kisten kan bestå af enten:

- a) en udvendig trækiste, hvis sider er mindst 20 mm tykke, og en indvendig kiste af omhyggeligt sammenloddet zink, eller
- b) en enkelt trækiste, hvis sider er mindst 30 mm tykke og foret med et lag af zink.

Stk. 3. Såfremt kisten skal transporteres med fly, skal den være forsynet med en af sundhedsstyrelsen godkendt anordning til udligning af indvendigt og udvendigt tryk, og som er forsynet med et filter. En sådan trykudligningsanordning er dog unødvendig, såfremt kisten er i en sådan udførelse som angivet i stk. 2, litra a), og liget er balsameret.

Stk. 4. Såfremt dødsårsagen er en smitsom sygdom, skal den ligpasudstedende myndighed sikre sig, at kisten er i en udførelse som angivet i stk. 2, litra a), og at der i zinkkistens bund og i den udvendige kistes bund er et lag tørvesmuld eller trækulspulver. Liget skal være indhyllet i et klæde imprægneret med 5 pct. karbolvand.

§ 4. Hvis kisten skal transporteres som almindelig forsendelse, skal den emballeres på en sådan måde, at det ikke kan ses, at emballagen indeholder en kiste, og det skal anføres, at den skal behandles med forsigtighed.

§ 5. Transporten til udlandet skal iværksættes snarest muligt og senest 8 dage efter dødsfaldet. Den ligpasudstedende myndighed kan dog tillade forlængelse af denne frist, når forholdene taler derfor.

Stk. 2. Transport af opgravede lig eller ligdele skal iværksættes umiddelbart efter, at opgravningen er afsluttet.

§ 6. Sundhedsstyrelsen fastsætter nærmere regler for udstedelse af ligpas. Ligpas udfærdiges på en særlig blanket, der er trykt ved sundhedsstyrelsens foranstaltning.

§ 7. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 1977.

Sundhedsstyrelsens cirkulære af 10. marts 1977

om *transport af lig til eller fra udlandet* (til embedslægerne/embedslægeinstitutionerne og stads-lægen i København).

I henhold til § 6 i indenrigsministeriets bekendtgørelse af 7. marts 1977 om transport af lig til eller fra udlandet fastsættes følgende:

Under Europarådet er i oktober 1973 udarbejdet en overenskomst vedrørende transport af lig mellem stater.

Ved indenrigsministeriets bekendtgørelse af 7. marts 1977 om transport af lig til eller fra udlandet er givet regler for, under hvilke betingelser embedslægerne/ embedslægeinstitutionerne, i Københavns kommune stadslægen, kan udstede ligpas på dansk og engelsk (bilag 1. formular nr. 1240) eller på dansk og fransk (bilag 2, formular 1241).

Ved udstedelse af ligpas skal følgende regler iagttages:

- 1) Der skal foreligge en af en læge udstedt udskrift af dødsattest til brug for ligtransport til udlandet (formular 1237), idet den originale dødsattest afleveres til begravelsesmyndigheden.
- 2) Der skal på udskriften af dødsattesten eller på særskilt erklæring fra den attestudstedende læge foreligge oplysning om, at den afdøde ikke har lidt af smitsom sygdom. Såfremt den afdøde ved døden led af en smitsom sygdom, kan ligpas dog udstedes, når der er påført oplysning om sygdommen på udskriften af dødsattesten eller på erklæringen. Denne oplysning skal af den ligpasudstedende myndighed overføres på ligpasset.
- 3) Der skal foreligge attestation fra begravelsesmyndigheden for dødsfaldets anmeldelse.
- 4) Der skal foreligge attestation fra vedkommende bedemandsforretning for, at liget transporteres i kister, som opfylder betingelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra a), eller en kiste, som opfylder betingelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra b).
- 5) Såfremt transporten sker med fly i kister, som opfylder betingelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra a), skal vedkommende bedemandsforretning endvidere attestere, at liget er balsameret med 3 liter 5-10 pct. vandig formalinopløsning enten indsprøjtet gennem vena femoralis eller ved punktindsprøjtninger.
Såfremt transporten sker med fly, uden at liget er balsameret, skal vedkommende bedemandsforretning yderligere fremlægge attestation for, at de i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra a), nævnte kister eller den i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra b), nævnte kiste er forsynet med den filteranordning, der er foreskrevet i bekendtgørelsens § 3, stk. 3.
- 6) Hvis dødsårsagen var en smitsom sygdom, skal der fra vedkommende bedemandsforretning foreligge attestation for, at bestemmelserne i § 3, stk. 4, i bekendtgørelsen er opfyldt.
- 7) Såfremt anmodning om udfærdigelse af ligpas angår et tidligere begravet lig, skal der – foruden den i punkt 1 nævnte udskrift af dødsattest – foreligge tilladelse fra kirkeministeriet til opgravning og flytning af liget, forinden ligpasset udfærdiges.

Om den i bekendtgørelsens § 3, stk. 3, nævnte anordning, at den har til formål at udligne trykdifferencer mellem lufttryk i kisten og den ydre luft, og at den skal være forsynet med et filter, der kan rense den luft, der ved trykdifferencer måtte passere fra kisten.

Sundhedsstyrelsen kan give typegodkendelse af anordningen på grundlag af en

beskrivelse og afprøvning fra et teknologisk institut eller anden dertil svarende institution.

Cirkulæret træder i kraft den 1. april 1977.

Formular nr. 1240 og 1241 kan rekvireres fra firma J. Ullstad & Sønner, Kompagnistræde 10, 1208 København K., telefon (01) 121992.

Kirkeministeriets skrivelse af 16. marts 1977

(til et kirkegårdsudvalg) om et tilfælde, hvor *der ikke tilkom en kirkegårdsleder vederlag for good-will i forbindelse med kirkegårdsbestyrelsens overtagelse af den af ham drevne virksomhed med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på kirkegården*. 2. kt. j. nr. 2241/0709.

I skrivelse af 16. august 1972 har kirkegårdsudvalget udbedt sig en udtalelse herfra med hensyn til betydningen af bestemmelsen i afsnit IV, B. 3 i kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972 om løn- og ansættelsesvilkår for kirkegårdsledere og kirkegårdsassistenter for kirkegårdsbestyrelsens overtagelse af den af kirkegårdsleder for A kirkegårde N.N. drevne virksomhed med vedligeholdelse m.m. af gravsteder på kirkegårdene, når henses til de særlige bestemmelser, der findes i den forpagtningskontrakt, der er oprettet den 7. november 1956 mellem kirkegårdsudvalget og kirkegårdsleder N. N. i forbindelse med hans overtagelse af stillingen ved kirkegårdene.

Efter den citerede bestemmelse i afsnit IV, B, 3, i cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972 skal der i tilfælde, hvor en kirkegårdsleder har været – helt eller delvis – ansat på entreprisvilkår, senest 1. april 1977 finde en overdragelse sted til kirkegårdsbestyrelsen af kirkegårdslederens aktiver vedrørende kirkegården, herunder maskiner, redskaber, kontorinventar, kartoteker m.v. og eventuel good-will, imod et vederlag, hvorom enighed skal søges opnået ved forhandling mellem menighedsrådet og kirkegårdslederen. For fastsættelse af vederlag for goodwill er det – som anført i bestemmelsen – en forudsætning, at goodwill'en har omsætningsværdi.

Ved forpagtningskontrakt af 7. november 1956 har kirkegårdsudvalget til N.N. bortforpagtet »den af afdøde kirkegårdsgartner M.M. indtil hans død drevne forretningsvirksomhed med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på A kirkegård« bl. på vilkår, at N.N. (efter § 6), når forpagtningsforholdet ophører uanset af hvilken grund, skal afgive virksomheden – herunder også den kundekreds, som han selv måtte have oparbejdet – til menighedsrådene uden vederlag. Efter kontraktens § 1 ophører forpagtningskontrakten, når N.N. fratræder sin stilling ved kirkegården, hvilket sker 1. april 1977.

Under henvisning hertil skal man udtale, at da N.N.s virksomhed med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på A kirkegårde ikke er omsættelig, idet den efter forpagtningskontraktens § 6 uden vederlag skal tilbageføres til menighedsrådene ved kontraktens ophør, er der til virksomheden ikke knyttet nogen goodwill for kirkegårdslederen af den karakter, der forudsættes i cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972. Der bliver derfor ikke spørgsmål om vederlag til kirkegårdslederen for goodwill i forbindelse med kirkegårdsbestyrelsens overtagelse af virksomheden med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på kirkegårdene, hvorimod sædvanligt afståelsesvederlag skal udredes for kirkegårdslederens øvrige aktiver (maskiner, kontorinventar m.m.)

Kirkeministeriets skrivelse af 18 marts 1977

(til N.N.) om *at der ikke er fastsat generelle regler for drift og udsmykning af kolumbarier, og at det derfor er overladt til kirkegårdsbestyrelsen at fastsætte vilkårene for brugen af urnepladserne i et kolumbarium.* 1. kt. j. nr. 5151/0801/76.

I en til folketingets ombudsmand stilet skrivelse af 12. november 1976 har De forespurgt, om det er lovligt, at bestyrelsen for kirkegårds- og begravelsesvæsenet i A som betingelse for fornyelse af Deres brugsret til en urneplads i det nyindrettede kolumbarium i kapelbygningen på Vestre kirkegård i A har stillet krav om, at De overlader udsmykningen af urnepladsen til begravelsesvæsenet mod et herfor fastsat vederlag, således at De for fremtiden alene er berettiget til på egen hånd at pynte urnepladsen med små buketter af friske afskårne blomster og grene.

Skrivelsen er af folketingets ombudsmand oversendt hertil til besvarelse.

I denne anledning skal man efter stedfunden brevveksling med A begravelsesvæsen og forhandling med justitsministeriet meddele, at der ikke i lovgivningen eller ved administrative forskrifter er fastsat generelle regler for drift og udsmykning af kolumbarier, hvilket har sin begrundelse i, at der ikke består nogen forpligtelse for en kirkegårdsbestyrelse til at etablere og opretholde et kolumbarium, ej heller selv om der på eller ved kirkegården er opført et krematorium.

Da det således er overladt til kirkegårdsbestyrelsen (begravelsesvæsenet) at fastsætte vilkårene for brug af urnepladserne i kolumbariet, ser ministeriet sig ikke i stand til at foretage sig videre i anledning af Deres henvendelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 21. marts 1977

(til en advokat) om *at det, når en gravstedsbruger har fraskrevet sig retten til et gravsted, tilkommer kirkegårdsbestyrelsen at træffe bestemmelse om, i hvilken tilstand gravstedet skal henligge indtil fredningstidens udløb, herunder også at indgå aftale med trediemand om gravstedets renholdelse.* 1. kt. j. nr. 5151/1004/77.

Af Deres gennem stiftsøvrigheden over Haderslev stift hertil indsendte henvendelse af 6. december 1976 fremgår det, at Deres klient, fru N.N., Gødvad pr. silkeborg, i 1968 erhvervede brugsretten til gravsted UD nr. 73-76 på A kirkegård i B, i hvilket gravsted urnen med asken af hendes ægtefælle O.N. samme år var blevet nedsat. Da Deres klient flyttede til Gødvad, underskrev hun den 29. september 1975 over for kirkegårdsbestyrelsen en erklæring, ifølge hvilken hun med virkning fra »1. november afstår gravplads nr. UD 73-74-75-76 til Kirkegården«.

Det er endvidere oplyst, at kirkegårdsbestyrelsen nogen tid senere modtog henvendelser fra O. N.s stedmoder, fru P.N., Hedensted, der erklærede sig villig til at afholde udgifterne ved gravstedets renholdelse og granpyntning, og at kirkegårdsbestyrelsen herefter traf bestemmelse om, at gravstedet på fru P.N.s bekostning opretholdes i sin hidtidige tilstand indtil fredningsperiodens udløb den 31. december 1978.

Under henvisning hertil har De forespurgt, hvorvidt kirkegårdsbestyrelsen har været berettiget til – uden samtykke fra Deres klient – at indgå aftale med fru P.N. om gravstedets renholdelse m.v.

I denne anledning skal man meddele, at det, efter at fru N.N. har fraskrevet sig retten til det pågældende gravsted, tilkommer kirkegårdsbestyrelsen at træffe bestemmelse om, i hvilken stand gravstedet skal henligge indtil fredningstidens

udløb, og at det ikke ses, at den tidligere gravstedsbruger har adkomst til at modsætte sig, at kirkegårdsbestyrelsen indgår aftale med trediemand om gravstedets renholdelse m.v.

Det bemærkes, at det ikke mod kirkegårdsbestyrelsens benægtelse kan anses for godtgjort, at der med kirkegårdsbestyrelsen er truffet aftale om, at gravstedet i den resterende del af fredningstiden skulle henligge med grus eller græs. Endelig bemærkes, at spørgsmålet vil kunne indbringes for domstolene.

Kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 24. marts 1977
(til biskopperne) om dødsattester. 1. kt. j. nr. 550-1/76.

I. Dødsattestblanketten og dens udfyldelse.

I forbindelse med gennemførelsen af lov nr. 279 af 26. maj 1976 om ligsyn m.v., som træder i kraft den 1. april 1977, er der ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 45 af 7. februar 1977 om dødsattester, som træder i kraft samme dato, foreskrevet en ny blanket – formular nr. 1231 (grå) – til brug ved lægers udfærdigelse af dødsattester.

Den ny blanket træder i stedet for de ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 430 af 15. december 1965 om dødsattester foreskrevne blanketter og finder således anvendelse ved ethvert dødsfald, herunder også dødfødsel. Vedrører dødsattesten et dødfødt barn, skal den være forsynet med et kryds i rubrikken »dødfødt«. De særlige blanketter til brug ved ligsynsmænds udfærdigelse af dødsattester er bortfaldet, idet ligsyn efter den nye ligsynslov altid skal foretages af en læge. Det gælder som hidtil, at dødsattester udleveres i tilklæbet stand og kun må åbnes af embedslægen.

Dødsattestblanketten indeholder 4 underskriftsrubrikker, benævnet A, B, C og D. Rubrik A skal benyttes i tilfælde, hvor lægen ikke skønner, at dødsfaldet har politimæssig interesse, og vil således være den rubrik, hvori lægen normalt underskriver. Er dødsfaldet af lægen indberettet til politiet, og er der af politiet derefter givet lægen meddelelse om, at der ikke er anledning til foretagelse af retslægeligt (medico-legalt) ligsyn, skal lægens underskrift afgives i rubrik B. Begravelsesmyndigheden kan på grundlag af en dødsattest, der af lægen er underskrevet i rubrik A eller rubrik B tillade såvel jordfæstelse som brænding af liget.

Ved udstedelse af dødsattest efter retslægeligt ligsyn – der foretages af politiet og embedslægen i forening – skal ingen af de to fornævnte underskriftsrubrikker benyttes men derimod rubrikkerne C og D, idet embedslægen underskriver i rubrik C og politiet i rubrik D til bekræftelse af, at der intet er til hinder for, at liget begraves eller brændes.

II. Begravelsesmyndighedens kontrolvirksomhed.

A. I justitsministeriets bekendtgørelse nr. 46 af 7. februar 1977 om lægers adgang til at foretage ligsyn og udstede dødsattest er det i § 1 fastsat, at en læge ikke må foretage ligsyn og udstede dødsattest, når den afdøde:

- 1) har været lægens nuværende eller tidligere ægtefælle,
- 2) er lægens barn, stedbarn, plejebarn eller adoptivbarn,
- 3) er lægens slægtning i opstigende linie, eller
- 4) på dødstidspunktet tilhørte lægens husstand.

Efter henstilling fra justitsministeriet skal man anmode de som begravelsesmyndighed fungerende præster og kordegne om at have opmærksomheden henvendt på tilfælde, hvor det af dødsattesten, dødsanmeldelsen eller de iøvrigt for begravelsesmyndigheden foreliggende oplysninger fremgår, at den dødsattest-udstedende læge har overtrådt den nævnte bestemmelse, eller hvor der er grund til mistanke herom, og *i sådanne tilfælde omgående foretage indberetning til politiet* – bilagt dødsattesten, således at der kan afholdes retslægeligt ligsyn, hvis bestemmelsen er overtrådt. Forinden en ny – af embedslægen og politiet underskrevet – dødsattest foreligger, eller der er fremkommet meddelelse fra politiet om, at bestemmelsen ikke er overtrådt, må den i kirkeministeriets bekendtgørelse af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding § 6, stk. 1, omtalte attest ikke udstedes af begravelsesmyndigheden.

B. I tilslutning til den fornævnte bekendtgørelse har sundhedsstyrelsen på foranledning af justitsministeriet i cirkulære af 10. marts 1977 til landets læger henstillet, at en læge undlader at foretage ligsyn og udstede dødsattest vedrørende andre personer, som han har et særligt tilknytningsforhold til. Som sådanne særlige tilknytningsforhold nævnes slægtskabsforhold til personer, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens § 1, f.eks. søskende og børnebørn, nære venskabsforhold, uægteskabelige forbindelser, svogerskabsforhold samt tilfælde, hvor lægen er indsat i afdødes testamente eller som begunstiget i afdødes livsforsikringspolice. Efter forhandling med justitsministeriet skal man anmode begravelsesmyndighederne om at medvirke ved kontrollen af, at den nævnte henstilling er overholdt, således at begravelsesmyndigheden i tilfælde, hvor den rent faktisk bliver bekendt med, at en læge ved udstedelsen af en dødsattest har tilsidesat henstillingen, *underretter embedslægen herom*. Prøvelse af anmodningen om begravelse eller ligbrænding skal i et sådant tilfælde ikke standses, medmindre der er holdepunkter for mistanke om et kriminelt forhold. I så fald skal der i stedet straks ske indberetning til politiet – bilagt dødsattesten, og forinden der foreligger en ny – af embedslægen og politiet underskrevet – dødsattest, eller der er fremkommet meddelelse fra politiet om, at der intet er til hinder for, at liget begravnes eller brændes, må den i kirkeministeriets fornævnte bekendtgørelse af 1. december 1975 § 6, stk. 1, omtalte attest ikke udstedes af begravelsesmyndigheden.

C. Det påhviler som hidtil begravelsesmyndigheden at foretage fornøden berigtigelse eller supplering af fejlagtigt eller mangelfuldt udfyldte dødsattester, jfr. herved kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding afsnit III, stk. 4.

Nærværende cirkulæreskrivelse træder fra den 1. april 1977 i stedet for kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 27. januar 1975 om dødsattester.

Et antal eksemplarer af cirkulæreskrivelsen vedlægges til omdeling blandt stiftets præster og kordegne.

Kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 1. april 1977

(til stiftsøvrighederne) *vedrørende affattelse af opslag af ledige kirkefunktionærstillinger*. 2. kt. j. nr. 1301.

Ministeriet har fra flere sider modtaget anmodning om at samle og supplere de med forskellige skrivelser m.v. udsendte eksempler på affattelse af opslag af le-

dige kirkefunktionærstillinger. De hermed følgende eksemplarer*) på opslag er udarbejdet efter forhandling i det af ministeriet den 14. januar 1971 nedsatte udvalg vedrørende kirkefunktionærens løn- og ansættelsesvilkår. Eksemplerne træder i stedet for de eksempler, der er angivet i – eller i bilag til – kirkeministeriets skrivelse af 16. december 1970 og 1. oktober 1973 samt cirkulæreskrivelse af 20. oktober 1972 og 1. oktober 1973.

Eksemplerne omfatter opslag af:

Tjenestemandstillinger og tjenestemandslignende lønnede stillinger som kirketjener	Bilag I side	1- 2
Tjenestemandstillinger og tjenestemandslignende lønnede stillinger som kordegn	Bilag I side	2- 4
Tjenestemandstillinger og tjenestemandslignende lønnede stillinger som organist	Bilag I side	4- 7
Tjenestemandstillinger og tjenestemandslignende lønnede stillinger som kirkegårdsleder (graver) og kirkegårdsassistent	Bilag I side	7-10
Gravertillinger som lønnes efter cirkulære af 20/6 1973	Bilag I side	11
Stillinger som kirkesanger og som organist, der lønnes efter cirkulære af 25/3 1975	Bilag I side	12-13

Man henleder opmærksomheden på reglerne om opslag, der er angivet i pkt. 2.2 i cirkulære af 20. december 1974 om løn- og ansættelsesvilkår for kirke- og kirkegårdsfunktionærer og i de heri citerede forskrifter.

Opslag af tjenestemandstillinger og af tjenestemandslignende lønnede stillinger skal optages i vedkommende organisationsblad. Opslag skal sendes senest den 15. i måneden forud for den måned, i hvilken opslaget ønskes indrykket. Fagbladene og deres adresser er:

Kirketjenerne:

»Kirketjenernes Blad«, Adr. Kirketjener Johs. Hansen, Saxovej 11, 5000 Odense.

Kordegne:

»Kordegns Blad«, Adr. Kordegn H. Volzmann, Domkirkestræde 8, 4000 Roskilde.

Organister:

»Organist-Bladet«, Adr. Ny Adelgade 5, 2. sal, 1104 København K. Organiststillinger i lønramme 9-14-17 (uden kvalifikationstillæg) kan dog i stedet optages i »Dansk Kirkemusiker Tidende«, Adr. Overlærer P. Thrane Hansen, Christiansgade 11, 7870 Roslev.

Kirkegårdsassistenter:

»Gartner-Tidende«, Adr. Anker Heegårdsgade 2, 1572 København V.

Kirkegårdsledere:

»Gartner-Tidende«. Stillinger i lønramme 9 og 17 bør endvidere opslås i »Landsbygraveren«, Adr. Graver Aksel Kiilerich, Korsholmsvej 5, 7490 Aulum.

*) udeladt her.

Opslag af stillinger i lønramme 20 med mulighed for oprykning til lønramme 24 bør udover i »Gartner.Tidende« optages i »Ugeskrift for agronomer og hortonomer«.

Stillinger som *graver* bør opslås ledige i »Landsbygraveren«, Adr. graver Aksel Kiilerich, Kornholmsvej 5, 7490 Aulum, og – såfremt der stilles krav om gartnerisk kunnen – tillige i »Gartner-Tidende«.

Stillinger som *kirkesanger* og *som organist*, der ikke lønnes efter tjenestemændenes lønrammer, bør opslås i »Dansk Kirkemusiker Tidende«, Adr. overlærer P. Thrane Hansen, Christiansgade 11, 7870 Roslev.

Tjenestemandstillinger skal og tjenestemandslignende lønnede stillinger kan endvidere opslås i Statstidende. Manuskriptet til opslag skal være maskinskrevet og fremsendes i to eksemplarer til Statstidende, Otto Mønstedsgade 3, 1571 København V. Eksempel på fremsendelsesskrivelse vedlægges som bilag II.

Kirkeministeriets skrivelse af 21. april 1977

(til stiftsøvrigheden over Fyens stift) om *fastsættelse af takster i en kirkegårdsvedtægt vedr. erhvervelse af gravsteder*. 1. kt. j. nr. 51411/0513/77.

I anledning af den med stiftsøvrighedens erklæring af 11. januar 1977 hertil indsendte skrivelse fra A provstiudvalg angående stadfæstelse af vedtægter for de i A kommune beliggende kirkegårde, skal man meddele, at der som udtalt i skrivelse herfra af 2. februar 1976 ikke vil være noget til hinder for, at det i en kirkegårdsvedtægt fastsættes, at samtlige personer, der ved deres død er bosat i sognet – altså også udenfor folkekirken stående personer – skal have adgang til gratis at erhverve gravsteder med een gravplads samt eventuelt tillige en gravplads ved siden af til efterlevende ægtefælle, men at der iøvrigt i vedtægten med hensyn til erhvervelse og fornyelse af gravsteder skal fastsættes betaling, der er graderet i overensstemmelse med bestemmelserne i § 25 i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v. Det bemærkes i denne forbindelse, at beboerne af sognet, der ikke tilhører folkekirken, for erhvervelse af familiegravsteder og af gravsteder for mere end en brugsperiode skal erlægge højere betaling end indensogsboende medlemmer af folkekirken, men at der ved fastsættelse af denne merbetaling vil kunne tages hensyn til størrelsen af et eventuelt kommunalt tilskud til kirkegårdens drift.

Det bemærkes endvidere, at der ikke er hjemmel til i vedtægten at fastsætte, at udensogsboende folkekirkemedlemmer, der har særlig tilknytning til sognet, og som har bopæl i kommunen, erhverver gratis gravplads på kirkegården, hvorimod der ikke vil være noget til hinder for, at der for så vidt angår disse personer fastsættes en særlig lav betaling for erhvervelse og fornyelse af brugsret til gravsteder.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. april 1977

(til stiftsøvrighederne) om *kirkebetjeningens løn- og ansættelsesvilkår m.v.* 2. kt. j. nr. 1021.

Ved den af folketinget ved 3. behandling den 22. april 1977 vedtagne lov*) om ændring af lov om folkekirkens lønningsvæsen m.m. er bestemmelsen i lovens § 32 affattet således:

»§ 32. Menighedsrådet træffer afgørelse om kirkebetjeningens ordning i hen-

---

*) se side 62.

hold til bestemmelser herom, fastsat af kirkeministeren. Menighedsrådets afgørelse skal godkendes af provstiudvalget.

Stk. 2. Løn- og ansættelsesvilkår for de ved kirker og kirkegårde ansatte personalegrupper fastsættes af finansministeren. Dog fastsættes løn- og ansættelsesvilkår for tjenestemandsansat personale og personale, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår, i henhold til bestemmelserne i §§ 45-48 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Stk. 3. Kirkeministeren fastsætter efter indstilling fra menighedsrådet, i hvilke stillinger der kan finde tjenestemandsansættelse sted.

Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om indretning, brug og vedligeholdelse af samt syn over tjenesteboliger for kirkefunktionærer, der er ansat som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår.

Stk. 5. Kirkeministeren kan efter indhentet erklæring fra menighedsrådet til lægge afgæede kirkefunktionærer eller disses efterlevende ægtefæller understøttelse efter de for ydelse af understøttelse til løst ansat personale i statens tjeneste gældende regler.

Stk. 6. De i § 49 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken nævnte organisationer har forhandlingsret over alle vedkommende kirkelige myndigheder i spørgsmål vedrørende kirkefunktionærer, der er ansat som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår«.

Under henvisning hertil skal man meddele følgende:

Med hensyn til kirkebetjeningens ordening – hvorunder hører spørgsmål om kirkebetjeningens opgaver og personalebehovet – er der ikke ved den ændrede affattelse af § 32 sket ændring i den hidtidige retstilstand. Afgørelser om kirkebetjeningens ordening skal således som hidtil træffes af menighedsrådene inden for de rammer, som de af kirkeministeriet fastsatte bestemmelser danner. Menighedsrådenes afgørelser skal godkendes af provstiudvalgene.

Derimod skal løn- og ansættelsesvilkår for de ved kirker og kirkegårde ansatte personalegrupper fremtidig fastsættes af finansministeren. I overgangstiden indtil bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår vil blive fastsat af finansministeren, skal fastsættelse af løn- og ansættelsesvilkår foretages af menighedsrådet i henhold til gældende, af kirkeministeriet fastsatte bestemmelser. I ansættelsesforhold, for hvilke der ikke af kirkeministeriet er fastsat bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår, fastsættes disse som hidtil af menighedsrådet. Henvendelser om tvivlsspørgsmål eller vejledning i øvrigt skal ske til kirkeministeriet og ikke til finansministeriet.

Det er ikke i den nye formulering af § 32 foreskrevet, at menighedsrådets beslutninger om fastsættelse af løn- og ansættelsesvilkår skal godkendes af provstiudvalget. Det påhviler dog provstiudvalgene i forbindelse med revisionen af kirkekassernes regnskaber at påse, at lønfastsættelsen er sket efter gældende regler, og at budgetterede lønudgifter ikke er overskredet. I tilfælde, hvor menighedsrådet kan forudse, at rådets beslutning om lønfastsættelse ikke kan holdes inden for budgettets rammer, må sagen forelægges for provstiudvalget.

Det er en følge af lovens bestemmelse om, at løn- og ansættelsesvilkår for de ved kirker og kirkegårde ansatte personalegrupper fastsættes af finansministeren, at kollektive overenskomster ikke mere kan indgås (eller fornyes) af menighedsrådene. Det er i loven særligt fastsat, at bestående kollektive overenskomster, som er indgået af menighedsråd eller kirkegårdsbestyrelser, kan opsiges af finansministeren med det i overenskomsterne angivne varsel. Fornylse af kol-

lektive overenskomster, der er indgået af menighedsråd (kirkegårdsbestyrelser), men er opsagt og endnu ikke fornyet på tidspunktet for lovens ikrafttræden, kan kun foretages af finansministeren, selv om overenskomsten er opsagt til et tidspunkt, som ligger før lovens ikrafttrædelse.

I overensstemmelse hermed skal man anmode menighedsråd, der er part i en (eventuel opsagt) kollektiv overenskomst, om *snarest muligt* at meddele kirkeministeriet:

1. hvorvidt og i så fald til hvilket tidspunkt overenskomsten er opsagt,
2. om ny overenskomst er indgået. (Genpart heraf bedes indsendt),
3. om forhandling vedrørende ny overenskomst er påbegyndt med lønmodtagerorganisationen.
4. I sidstnævnte tilfælde bedes en kort beretning om de stedfundne forhandlinger indsendt hertil tillige med en kopi af eventuelt forslag til ny overenskomst og af eventuel korrespondance herom.

Da forhandlinger med Specialarbejderforbundet i Danmark skal indledes straks og søges gennemført hurtigst muligt, skal man understrege nødvendigheden af, at de nævnte oplysninger kommer kirkeministeriet i hænde snarest, indsendt direkte til ministeriet, Frederiksholm Kanal 21, 1220 København K.

Bestemmelsen om fastsættelse af løn- og ansættelsesvilkår for kirke- og kirkegårdsfunktionærer, der er tjenestemandsansatte eller ansatte på tjenstemandslignende vilkår, er uændret (bortset fra en redaktionel ændring). Menighedsrådene vil fortsat om disse kirke- og kirkegårdsfunktionærers løn- og ansættelsesvilkår kunne indhente vejledende udtalelser fra det af kirkeministeriet den 14. januar 1971 nedsatte udvalg.

De ikke foran omtalte bestemmelser i § 32 er uændrede bortset fra en enkelt redaktionel ændring. Den af folketinget vedtagne lov træder i kraft ved lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Nærværende cirkulæreskrivelse bedes bekendtgjort for menighedsråd og provstiudvalg i stiftet.

Lov om ændring af lov om folkekirkens lønningsvæsen m.m.

§ 1.

I lov om folkekirkens lønningsvæsen m.m. jfr. lovbekendtgørelse nr. 320 af 26. juni 1970, som ændret ved lov nr. 167 af 29. marts 1974 og § 6 i lov nr. 329 af 26. juni 1975 foretages følgende ændring:

§ 32 *affattes således:*

»§ 32. Menighedsrådet træffer afgørelse om kirkebetjeningens ordning i henhold til bestemmelser herom fastsat af kirkeministeren. Menighedsrådets afgørelser skal godkendes af provstiudvalget.

Stk. 2. Løn- og ansættelsesvilkår for de ved kirker og kirkegårde ansatte personalegrupper fastsættes af finansministeren. Dog fastsættes løn- og ansættelsesvilkår for tjenstemandsansat personale og personale, der er ansat på tjenstemandslignende vilkår, i henhold til bestemmelserne i §§ 45-48 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Stk. 3 Kirkeministeren fastsætter efter indstilling fra menighedsrådet, i hvilke stillinger der kan finde tjenstemandsansættelse sted.

Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om indretning, brug og ved-

lighedelse af samt syn over tjenesteboliger for kirkefunktionærer, der er ansat som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår.

Stk. 5. Kirkeministeren kan efter indhentet erklæring fra menighedsrådet tillægge afgående kirkefunktionærer eller disses efterlevende ægtefæller understøttelse efter de for ydelse af understøttelse til løst ansat personale i statens tjenestegældende regler.

Stk. 6. De i § 49 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken nævnte organisationer har forhandlingsret over for alle vedkommende kirkelige myndigheder i spørgsmål vedrørende kirkefunktionærer, der er ansat som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår.

§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Bestående kollektive overenskomster, som er indgået af menighedsråd eller kirkegårdsbestyrelser, kan opsiges af finansministeren med det i overenskomsterne angivne varsel. Fornyelse af kollektive overenskomster, der er indgået af menighedsråd (kirkegårdsbestyrelser), men er opsagt og endnu ikke fornyet på tidspunktet for lovens ikrafttræden, kan kun foretages af finansministeren, selvom overenskomsten er opsagt til et tidspunkt, som ligger før lovens ikrafttræden.

Kirkeministeriets skrivelse af 4. maj 1977

(til Bedemændenes landsforening) om at *borgerlige begravelser i intet tilfælde må finde sted, forinden der er truffet afgørelse om, hvorvidt en præst skal medvirke eller ej*. 1. kt. j. nr. 5511/0005/76.

På dertil givne anledning skal man anmode Bedemændenes Landsforening om at ville henlede medlemmernes opmærksomhed på, at *borgerlig begravelse i intet tilfælde må finde sted, forinden der af begravelsesmyndigheden er truffet afgørelse med hensyn til, om en præst skal medvirke ved begravelseshandlingen eller denne skal foregå uden medvirken af en præst.*

Det bemærkes herved, at borgerlig begravelse i lovens forstand også omfatter tilfælde, hvor *ingen* begravelseshandling (højtidelighed) ønskes afholdt, og at der derfor i sådanne tilfælde intet må foretages, som foregriber begravelsesmyndighedens afgørelse, f.eks. udlevering til anatomisk brug.

Kirkeministeriets skrivelse af 23. maj 1977

(til et menighedsråd) om at *ministeriet ikke anser det for foreneligt med en kordegnens stilling at hans ægtefælle fra samme adresse som kordegnkontoret udøver konsulentvirksomhed for en privat begravelsesforretning*. 2. kt. j. nr. 2232/0107.

Efter ministeriets i skrivelse af 15. juli 1976 havde udtalt, at ministeriet ikke for sit vedkommende anså det for foreneligt med ansættelsen som kordegn ved A kirke, at kordegn N.N. virker som bestyrer eller konsulent for et ligkistemagasin, har menighedsrådet i skrivelse af 2. februar 1977 meddelt, at kordegnens hustru fra den 1. januar 1977 at regne har overtaget stillingen som bestyrer eller konsulent for ligkistemagasinet.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet ej heller finder det foreneligt med kordegnens stilling, at hans ægtefælle udøver konsulentvirksomhed for en privat begravelsesforretning, idet man går ud fra, at dette sker fra kordegnens adresse og kontor. Man skal derfor anmode menighedsrådet om at tilkendegive

kordegnen, at han ikke kan forvente at fortsætte kordegnestillingen, såfremt virksomhed som begravelsesforretning drives fra samme adresse som kordegnkontoret.

Kirkeministeriets skrivelse af 6. juni 1977

(til et kirkegårdsudvalg) angående *beskaffenheden af kister, der anvendes ved ligbrænding*. 1. kt. j. nr. 5131/0402/77.

I skrivelse af 12. maj 1977 har udvalget forespurgt, om der findes eller påtænkes udarbejdet bestemmelser om beskaffenheden af kister, der anvendes ved ligbrænding, med henblik på at sikre en bedre og røgfri (giftfri) forbrænding.

I denne anledning skal man meddele, at ministeriet i cirkulæreskrivelse af 1. maj 1970, hvoraf et eksemplar vedlægges i fotokopi, blandt andet har fastsat, at kister, til hvis fremstilling der er benyttet plasticmateriale, kun kan anvendes ved ligbrænding, såfremt dette godkendes af krematoriets styrelse.

Man henviser i øvrigt til bestemmelserne i § 6 i kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1975 om udførelse af ligbrænding, hvorefter krematoriets bestyrelse kan nægte at lade brænding foretage, såfremt en kiste helt eller delvis er fremstillet af materialer, hvis forbrænding vil kunne medføre sundhedsfare for personalet eller overtrædelse af vilkårene for krematoriets drift. Man vedlægger et eksemplar af det nævnte cirkulære.

Det tilføjes, at ministeriet ikke for tiden har under overvejelse at udfærdige yderligere regler om beskaffenheden af kister, der anvendes ved ligbrænding.

Kirkeministeriets skrivelse af 20. juni 1977

(til Dansk Organist og Kantorsamfund) om *kirkefunktionærers mistede fridage*. 2. kt. j. nr. 905-0906.

I skrivelse af 11. april 1977 har Dansk Organist- og Kantorsamfund udbedt sig en udtalelse herfra med hensyn til følgende, af provstiuudvalget foretagne antagelse til A kirkes regnskab for året 1975/76:

»Der er i 7 tilfælde udbetalt honorarer til vikarer på *organistens fridag*. I henhold til kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 12. juli 1973 skal organisten fortrinsvis selv forrette tjeneste på sin fridag og herfor godtgøres med en erstatningsfridag, således at vikarudgifter undgås«.

Provstiuudvalget har den 2. maj 1977 afgivet den i fotokopi vedlagte erklæring. Under henvisning hertil skal man udtale, at i henhold til aftale af 18. juni 1973, jfr. ministeriets cirkulære af 12. juli s. å. om kirkefunktionærers fridage, er en kirkefunktionær, der er tjenestemandsansat eller tilsvarende lønnet, berettiget til en fast ugentlig fridag, men forpligtet til at affinde sig med, at en fridag inddrages, såfremt tjenesten nødvendiggør dette. Såfremt passende vikar for kirkefunktionæren kan stilles, er betingelsen for inddragelse af kirkefunktionærens fridag ikke til stede.

Man er enig med provstiuudvalget i, at såfremt vikar ikke har kunnet skaffes, og inddragelse af fridagen derfor må ske, bør der kun betales kirkefunktionæren godtgørelse for mistet fridag, såfremt tjenesten udelukker, at der gives kirkefunktionæren en erstatningsfridag.